

MỘT SỐ NÉT VỀ THỰC HIỆN QUI PHẠM DỰ BÁO LŨ

KS. NGUYỄN ĐỨC CƯỜNG
Cục Dự báo KTTV

Năm 1991, Tổng cục Khí tượng Thủy văn đã ban hành qui phạm dự báo lũ - kết quả của quá trình nghiên cứu và thực nghiệm để có được một pháp qui chính thức về kỹ thuật dự báo lũ, qui định các qui trình dự báo, phục vụ dự báo và tổng kết kỹ thuật dự báo.

1. Khái quát về việc triển khai thực hiện qui phạm

Đầu năm 1992, chấp hành qui định của Tổng cục trưởng, Cục Dự báo đã mở lớp tập huấn về qui phạm dự báo lũ cho các dự báo viên các tỉnh phía bắc. Tháng V, mở lớp tập huấn cho các dự báo viên thủy văn các tỉnh miền Trung. Đài khu vực thành phố Hồ Chí Minh đảm nhiệm mở lớp tập huấn cho các dự báo viên các tỉnh phía nam.

Đối với khu vực miền Trung và những nơi có sông suối nhỏ, Cục đã ra văn bản hướng dẫn cụ thể theo đặc điểm lũ các sông miền Trung và sông con.

Qua thực hiện qui phạm có những vấn đề trong qui phạm được nảy sinh và sáng tỏ.

2. Những vấn đề nảy sinh trong khi thực hiện

Nhìn chung, trong năm 1992 các đài đã triển khai thực hiện theo qui phạm mới. Tuy nhiên, những năm trước đó trong công tác dự báo lũ, để có được một trị số dự báo, một bản tin phục vụ các ngành hữu quan, có mức độ bảo đảm tin cậy nhất định đều không thể bỏ qua qui trình dự báo nghiệp vụ, nó thật giản đơn và cũng rất truyền thống. Cũng chính vì vậy khi thực hiện, các đài đã có những đóng góp cụ thể và thiết thực.

Một số ý kiến cho rằng: đã là qui phạm thì ở mọi nơi phải thực hiện được theo đặc điểm địa lý của từng vùng. Đối với các sông miền Bắc - lưu vực sông Hồng và sông Thái Bình, những qui định trong qui phạm đều áp dụng được. Đối với các sông thuộc đồng bằng sông Cửu Long, việc qui định chỉ tiêu phân cấp lũ

chưa thật phù hợp như cách phân cấp lũ khái quát, còn cách phân cấp lũ tỉ mỉ có thể áp dụng được. Việc đưa ra chỉ tiêu thế nào là có lũ dao động nhỏ chưa mang tính khái quát.

Đối với các sông miền Trung và sông con, việc đánh giá suất bảo đảm của dự báo chủ yếu dựa vào cấp báo động, vừa bảo đảm phục vụ kịp thời phòng chống lũ lụt, vừa phải bảo đảm tính khách quan của qui luật thủy văn.

Theo ý của các đài miền Trung, qui phạm cần phải có một phần phụ lục qui định những vận dụng cụ thể cho từng sông suối - chia ra hai loại sông vừa và nhỏ mà đặt ra những phương pháp dự báo chủ yếu thích hợp, kèm theo cách đánh giá kết quả dự báo cho từng loại sông đó.

Mặc dù thế, khi qui phạm dự báo lũ được ban hành, người làm công việc dự báo rất mừng là đã có được một cuốn cẩm nang dẫn dắt trong khi làm nhiệm vụ dự báo - một việc làm cần tỉ mỉ, chính xác và kịp thời. Qui phạm cũng đã đưa công tác phục vụ lên ngang tầm với công tác dự báo, đáp ứng kịp thời các yêu cầu của địa phương đề ra.

Trong bước đầu thực hiện qui phạm mới, không thể không tránh khỏi sự thực hiện không đồng bộ ở các đài.

3. Điểm lại một năm thực hiện qui phạm ở các đài

Đối với chương I, những qui định chung trong chương này không thể thiếu được cho công việc dự báo thủy văn. Hầu hết các đài thực hiện được phần tính toán phân cấp lũ: phân cấp khái quát và phân cấp tỉ mỉ (chỉ tiêu mới đưa ra) như đài Vĩnh Phú, đài thành phố Hồ Chí Minh và đài Đồng Nai...

Chương II và III qui định về thu thập số liệu, xây dựng cơ sở vật chất trong dự báo lũ và xây dựng, đánh giá phương án dự báo lũ, đánh giá kết quả dự báo. Các tỉnh có sông lớn thuộc hệ thống sông Hồng, sông Thái Bình, sông Chu (Thanh Hóa), sông Cả (Nghệ An) và những sông thuộc đồng bằng sông Cửu Long đều là những nơi có số liệu nhiều năm, cơ sở vật chất về dự báo lũ khá đầy đủ, nên công việc dự báo thủy văn có nề nếp. Nhưng trong việc xem xét đánh giá lại kết quả dự báo mới chỉ có đài Vĩnh Phú tính toán sai số cho phép đỉnh lũ.

Đối với sông suối ở miền Trung, hầu hết chuỗi số liệu đo đạc được còn ngắn, trang thiết bị kỹ thuật, cơ sở vật chất còn thiếu nhiều. Máy nam gần đây Tổng cục đã quan tâm trang bị máy thông tin, máy vi tính cho đài khu vực Quảng Nam - Đà Nẵng, đài Bình Trị Thiên...

Tuy khó khăn còn nhiều nhưng cũng có những đài làm tốt công tác dự báo và phục vụ dự báo như Bình Trị Thiên dự báo tốt, phục vụ tốt trong hai trận lũ lớn vừa qua. Đài Phú Yên - Khánh Hòa tính lại sai số cho phép ở các vị trí dự báo thủy văn trong tỉnh.

Chương IV và V qui định qui trình dự báo, phục vụ dự báo và tổng kết dự báo lũ. Đây là những chương truyền thống về nghiệp vụ dự báo lũ. Nhưng do lâu ngày công việc làm theo qui trình dự báo đã trở thành thói quen, nhiều khi làm tắt, bỏ qua một số bước, hoặc không theo thứ tự các bước. Việc tổng kết công tác dự báo lũ còn sơ sài, chưa theo thứ tự các bước các mẫu biểu qui định trong qui phạm. Theo qui định của chương này, đài Bắc Thái đã tổng kết công tác dự báo lũ năm 1992 khá tỉ mỉ và đầy đủ.

Nhìn chung qua các chương, khi thực hiện cũng có những tồn tại, chúng ta sẽ cùng bàn cách khắc phục sau.

4. Phương hướng khắc phục

Để tiếp tục triển khai thực hiện qui phạm dự báo lũ có hiệu quả, trong thời gian tới mỗi địa phương nên làm một số việc:

- Trên các triền sông nên tính toán phân cấp lũ, sai số cho phép ở mỗi vị trí dự báo theo qui phạm mới. Bởi vì qua nhiều năm, lòng sông, mặt cắt dự báo có thể bị thay đổi, hơn thế nữa, số liệu cũng đã dài hơn.

- Đối với khu vực miền Trung và những nơi có sông con, nên triển khai theo phần bổ sung để kịp thời dự báo, phục vụ dự báo cho mùa lũ tới (1993)

- Phần đánh giá dự báo lũ cần tiến hành riêng cho các lần dự báo nước lên, nước xuống; đánh giá riêng cho các trận lũ lớn và đặc biệt lớn.

- Việc tổng kết công tác dự báo lũ cần tiến hành theo các bước, các mẫu biểu qui định trong qui phạm. Mặt khác, cơ quan biên soạn qui phạm sẽ nghiên cứu, tính toán để sớm có được những chỉ tiêu thích hợp cho những thuật ngữ như "dao động nhỏ", "ít biến đổi", "ít thay đổi" v.v.

Nhìn lại một năm thực hiện qui phạm, tuy thời gian chưa nhiều, nhưng do tầm quan trọng trong công việc, ý thức được trách nhiệm của người làm công tác dự báo thủy văn, nên các đài đã vừa thực hiện vừa tìm tòi suy nghĩ để có được những đóng góp đúng đắn.

Hy vọng rằng, trong những năm tiếp theo, qui phạm dự báo lũ sẽ ngày càng hoàn chỉnh, chặt chẽ và đầy đủ, mang tính khái quát cao hơn.